

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної освіти та психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Особливості формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами
аутистичного спектра засобами каністерапії

Виконала студентка групи СО4(2)
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Півторацька Ольга Андріївна
Керівник: Бессараб А.О.
Рецензент: Обдес І.І.
Нормоконтроль _____ Юлія КЛОЧКОВА

Запоріжжя
2022р

РЕФЕРАТ

Дипломна робота 41 с., 1 таблиця, 55 джерела, 7 додатків.

Об'єкт дослідження: формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

Предмет дослідження: особливості формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити особливості формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз літературних джерел); емпіричні (спостереження, експеримент).

На сьогодні в нашій країні дуже багато дітей з порушеннями в розвитку. Дітей з розладами аутистичного спектра батькам важко соціалізувати самотужки, тому вони вимушені звертатися до різних інстанцій та реабілітаційних центрів.

Наразі розроблено низку способів реабілітації дітей з розладами аутистичного спектра. Одним з них видів є каністерапія – різновид енімалтерапії, метод лікування та реабілітації з використанням спеціально відібраних і навчених собак.

КУЛЬТУРНО-ГІГІЄНІЧНІ НАВИЧКИ, КАНІСТЕРАПІЯ, АУТИЗМ,
ПОРУШЕННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЯ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодні в світі багато людей з різними порушеннями в розвитку, зокрема з розладами аутистичного спектра. Аутизм (розлади аутистичного спектра (РАС)) – це стан, який виникає внаслідок порушення розвитку головного мозку і характеризується вродженим та всебічним дефіцитом соціальної взаємодії та спілкування. Його неможливо вилікувати, проте із часом можна скоригувати й адаптувати людину до соціального життя. За статистикою, на 2013 р. в Україні кожне 55-те немовля народжується з аутизмом [7]. Це порушення вивчали, зокрема, Л. Каннер, К. С. Лебединська та ін. Однак низка питань потребує й далі уваги фахівців.

Виховання в дітей навичок особистої й громадської гігієни відіграє важливу роль в охороні їх здоров'я. В дітей з розладами аутистичного спектра важко виробити якісь навички, тому деякі батьки пускають усе на самоплив, сподіваючись, що дитина сама навчиться, а інші хочуть прищепити своїй дитині культурно-гігієнічні навички, але не можуть. Якщо батьки мало знають про діагноз, вони вимушені звернутись до спеціалістів.

В Україні використовують визнані в усьому світі методи реабілітації, але водночас спеціалісти повинні шукати й нові способи. Одним з таких є каністерапія – різновид енімалтерапії, метод лікування та реабілітації з використанням спеціально відібраних і навчених собак. Собака-терапевт, за допомогою якої проводять заняття з дітьми та дорослими, що страждають на аутизм, є «містком» між потенційним пацієнтом і фахівцем, а для пацієнта вона є мотиватором зробити щось. Дитина, як і доросла людина, не завжди може піти на контакт з дефектологом, реабілітологом тощо, але із собакою вони із задоволенням будуть розмовляти, займатися і просто сидіти поруч. Для фахівця собака може стати помічником, тому що вона відчуває стан

пацієнтів, і якщо знати мову тіла собак, можна зрозуміти, що зараз відчуває людина.

Об'єкт дослідження – формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

Предмет дослідження – особливості формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити особливості формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

Методи дослідження: теоретичні (вивчення й аналіз літературних джерел); емпіричні (спостереження, експеримент); статистичні (кількісний та якісний аналіз даних).

Завдання дослідження:

1) на основі аналізу літературних джерел розкрити теоретичні засади формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії;

2) підібрати діагностичний інструментарій та емпіричним шляхом виявити особливості формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії;

3) розробити методичні рекомендації для батьків щодо формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії.

База дослідження – реабілітаційний центр каністерапії для дітей та дорослих «DR.Dog» (м. Запоріжжя).

Апробація. Результати дослідження обговорювались на XXX Міжнародній науковій конференції студентів і молодих учених «Наука і вища освіта» (10 листопада 2021 р., м. Запоріжжя).

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз джерел свідчить, що засоби каністерапії у формуванні культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра мало представлені в літературі й потребують уваги фахівців. Каністерапію розуміють як метод лікування та реабілітації з використанням спеціально відібраних і навчених собак, її використовують у медичній та соціальній реабілітації. Каністерапія може використовуватися не тільки як психотерапевтична методика, що сприяє розвитку розумових і емоційних здібностей, поліпшення рухових функцій і моторики, а також для посилення ефективності розвитку особистості при корекції, реабілітації та соціальної адаптації дітей з нестандартними особливостями розвитку. Каністерапія буває двох видів: цілеспрямована (безпосередньо заняття зі спеціалістом та спеціально навченою собакою) і не цілеспрямована (спілкування дитини або людини з собакою вдома, на вулиці або в гостях).

2. Каністерапія дуже тісно пов'язана з ігротерапією, тому для діагностики КГН підбрано ігри згідно з віком та особливостями дітей: «Збираємось на прогулянку», «Песик захворів», «Обід для песика», «Збираємось на виставку». Застосування цих ігор мало на меті прослідкувати рівень сформованості таких культурно-гігієнічних навичок дітей, як:

1. вдягатися та слідкувати за чистотою одягу;
2. користування носовичком та прикривання рот рукою або ліктем при кашлі та чханні;
3. мити руки перед обідом і користуватися серветкою під час та після обіду;
4. розчісувати волосся та заколювати шпильки.

Лише 1 дитина з 8 майже все виконала правильно, за винятком самостійного одягання. Лише 2 дитини вміють правильно користуватись носовичком, 1 дитина вміє лише користуватись серветкою за столом.

3. Розроблено методичні рекомендації для батьків щодо формування культурно-гігієнічних навичок у дітей з розладами аутистичного спектра засобами каністерапії, а саме: спостерігайте за поведінкою та ставленням своєї дитини до тварин (собак); разом з дитиною спостерігайте за собаками та їх поведінкою, гуляючи по вулиці або в парку; розкажіть малечі, як потрібно поводитись зі знайомими та незнайомими собаками; читайте книжки, оповідання та дивіться мультфільми та пізнавальні телепередачі про собак, збагачуйте знання дитини назвами порід; якщо є така можливість, переглядайте фото та відео з участю безпосередньо тієї собаки, яка буде брати участь у занятті. Після первинної підготовки розкажіть дитині про правила особистої гігієни на занятті. при першій зустрічі обговоріть зі спеціалістом та дитиною правила поведінки на занятті.

Варто також зауважити, що каністерапія підходить не кожній дитині з РАС, якщо дитина зреагувала на собаку дуже емоційно та стресово, то краще припинити заняття й не продовжувати їх.

Провівши дослідження та проаналізувавши його результати, ми можемо стверджувати: каністерапія позитивно впливає на розвиток культурно-гігієнічних навичок у дітей з аутизмом, але вона підходить не всім дітям.